

Kristina Polov, 17

Juhendaja Äli-Ann Klooren

James MacMillani "Stabat mater" Retsensioon

18. aprillil Tartu Pauluse kirikus töid Tõnu Kaljuste koos Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja Tallinna Kammerorkestriga ettekandele Šoti helilooja Sir James MacMillani teose "Stabat mater", mille Suurbritannia päevaleht The Guardian valis 2019. aastal 21. sajandil loodud 25 parima helitöö hulka.

MacMillani "Stabat materile" eelnes ilus moment Johann Sebastian Bachile omistatava motetiga "Ich lasse dich nicht" (BWV *Anhang* 159), mida esitas Eesti Filharmoonia Kammerkoor koos orelimängija Kadri Toomojaga. Bachi muusikaga peatus aeg hetkes. Kuulates keskrõdult laulvat koori tekkis *surround*-efekt. Tundus, et heli tuli mitte ainult pea kohalt, vaid justkui liiguks saalis ringi, möödudes igast saalis istuvast inimesest. Selle teose kuulamine valmistas publikut ette süvenemiseks kaasaegse helilooja Macmillani muusikasse.

Sir James MacMillan helikeel võlus mind täielikult - see on kaasaegne, kuid samas toetub 13. sajandist pärinevale tekstile. Kaasaegse muusikaga võib tekkida eelarvamus, et see on midagi segadusse ajavat. Antud teos oli nii nauditav ja mõistetav, et selle kuulamine pakkus mulle tõelise muusikalise elamuse. Julgelt saab öelda, et see oli geniaalne. Teos, mis loodud alles väga hiljuti, 2015. aastal, oli esitatud väga mõtestatud tunnetusega. Minu jaoks oli huvitav see, kuidas muusika ja tekst olid teineteisega ühenduses ning kuidas teose vältel kõlavärvid muutusid. Tekkis kujutus, et helilooja ja esitajad justkui näeksid Jeesuse ema kannatusi: igaühelt väljendus täielik pühendumine teksti sõnumi edasiandmisele.

Tõnu Kaljuste dirigeerimine ei lasknud saalis viibijatel mitte hetkekski muusika poolt loodud maailmast lahkuda. Seda, et igal mõtestatud liigutusel oli suur tähendus, tõestasid Kaljustet jälgivad muusikud, kes väljendasid ennast nii muusikalise esituse kaudu kui ka läbi kehakeele. Eriti paistis oma väljendusrikkusega silma tšellist Leho Karin, kes oli toimuvaga emotsionaalselt kaasas nii oma pillimängu kui ka oma näoilmete ja kehaga. Arvan, et muusikuid tuleb julgustada muusikale füüsiliselt kaasa elama, sest see annab nii interpreedile endale kui ka kuulajale väga palju juurde.

Koor ja selle solistid tabasid “Stabat materi” emotsiooni ideaalselt - tunda oli tõeliselt sügavat energiat. Iga solist lisas tervikusse oma parimaid külgi. Sopran Yena Choi oli kui laulev ingel, alt Cätly Talviku hääl oli maheda kõlaga ning bass Kim Sargsyan väljendas end kindlalt. Tenorite kvartett, koosseisus Danila Frantou, Raul Mikson, Toomas Tohtert ja Danny Zhizhong Xie, andsid edasi valu ja kannatuse tunde. Sopran Marie Roos laulis vokaalselt nõudlikku partiid sellise lihtsusega, et kuulaja ei mõistakski, et seal midagi rasket on. Roosil avaline olek ning musikaalsus pani mind temale kaasa elama - see oli niivõrd südamluk esitus.

Tallinna Kammerorkestri mängus leidsid kõikvõimalikke nüansse - mõistatust, pinget, rahu ja saatusega leppimist. Viuldaja Harry Traksmanni poolt esitatud soolo oli tõeliselt südantliigutav. Eesti Filharmoonia Kammerkoori laulmine ja Tallinna Kammerorkestri pillimäng sulandusid kokku nii, nagu teeks kõike üks inimene. MacMillan on kirjutanud “Stabat materi” nii meisterlikult ning Tõnu Kaljuste kujundas seda nii huvitavalt, et nii koor kui ka orkester oleksid saanud esitada oma partiisid iseseisva teosena. Samas täiendasid mõlemad teineteist nii hästi, et kollektiive lahutada ei oleks antud hetkes saanud. Muusikud olid dirigendi initsiatiivil võimelised tegema mistahes kõla: nii ülivõimsat *forte*'t, pingelist *piano*'t kui ka meisterlikku *glissando*'t

Mulle meeldis, et sain kuulda sellist muusikat just kirikus. Kiriku akustika oli niivõrd hea, et kui orkester tegi äkilisi katkestusi, mis olid meisterlikult ootamatud, jäid need veel kirikus kajama. Selles oli omamoodi ilu. Ka suurt ja võimast *forte*'t toetas kirik väga hästi: heli justkui pörkus seinte vastu ning nende vahel. Samas oleks huvitav kuulda sama esitust ka suuremas saalis, kus heli läheks lendu veelgi enam.

Kontserdi juures pakkus mulle suurt rahulolu see, et kogu kollektiiv viis mind igal hetkel toimuvaga kaasa. Seal esinesid muljetavaldavad muusikud, kes andsid endast energiat viimase hetkeni. Hetkel, mil Tõnu Kaljuste tegi viimase äravõtte ning hoidis kõigi tähelepanu, oli saalis pikk pingeline paus enne seda, kui publik aplodeerimisega alustas, mis pani kontserdile ilusa punkti.